

14020**K-sak 044/2020**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag: Kommuneleven §34-3

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KONTROLLUTVALGET: PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er viktig i kommunens egenkontroll og dermed et redskap for de folkevalgtes kontroll med kommunens administrasjon og beslutningsgrunnlag.

Kommuneleven pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal sikre at de gjennomføres forvaltningsrevisjon regelmessig, i et omfang som er i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko. Planen skal både dekke den virksomheten som skjer i kommunen selv og den virksomheten som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å sikre nyttige og målrettede forvaltningsrevisjoner skal planene baseres på en risiko og vesentlighetsvurdering for å finne ut på hvilke områder det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Vurderingen skal på denne måten bidra til gode og nyttige forvaltningsrevisjoner.

Det er kontrollutvalget som har ansvaret for å se til at det utføres forvaltningsrevisjoner av virksomheten i kommunen og i selskaper som kommunen har eierinteresser i. Dette fremgår av kommuneleven §23-2 bokstav c og d som har følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget skal påse at ...

c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i

d) Det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)»

Kommuneleven §23-3, første ledd, definerer forvaltningsrevisjon slik:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Kommuneleven «34-3, andre ledd og tredje ledd, omhandler plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og lyder som følger:

«Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Det understrekes for ordens skyld at planforslaget inneholder forvaltningsrevisjonsprosjekter i uprioritert rekkefølge, slik det fremgår av vedtakets ordlyd.

VURDERING

Rådmannen har ingen kommentarer til kontrollutvalgets forslag til innstilling.

VEDLEGG

1. Kontrollutvalget: sak 11/20 plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023
  - a. Saksprotokoll med kontrollutvalgets innstilling
  - b. Saksfremlegg
  - c. Vedlegg til saken (risiko- og vesentlighetsvurdering)

RÅDMANNENS INNSTILLING

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Oppfølging av kommunestyrets vedtak
2. Offentlige anskaffelser
3. Informasjonssikkerhet
4. Vann og avløp – internkontroll og beredskap
5. Grunnskole / bibliotek
6. Sykefravær - rutiner

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Vågaholmen 17. juni 2020

Kitt Grønningseter
Rådmann

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I RØDØY

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Rødøy   16.06.2020   11/20

11/20 Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Saken ble behandlet før sak 10/20.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Omforent forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Oppfølging av kommunestyrets vedtak
2. Offentlige anskaffelser
3. Informasjonssikkerhet
4. Vann og avløp – internkontroll og beredskap
5. Grunnskole / bibliotek
6. Sykefravær - rutiner

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til vedtak):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Oppfølging av kommunestyrets vedtak
2. Offentlige anskaffelser
3. Informasjonssikkerhet
4. Vann og avløp – internkontroll og beredskap
5. Grunnskole / bibliotek
6. Sykefravær - rutiner

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Dato: 17. juni 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:
Rødøy kommunestyre

SAK 11/20**Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
16.06.2020**Vedlegg:**

- a) Risiko- og vesentlighetsvurdering 2020

Bakgrunn:

Forvaltningsrevisjon er viktig i kommunens egenkontroll og dermed et redskap for de folkevalgtes kontroll med kommunens administrasjon og beslutningsgrunnlag.

Kommuneloven pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal sikre at de gjennomføres forvaltningsrevisjoner regelmessig, i et omfang som er i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko. Planen skal både dekke den virksomheten som skjer i kommunen selv og den virksomheten som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å sikre nyttige og målrettede forvaltningsrevisjoner skal planene baseres på en risiko og vesentlighetsvurdering for å finne ut på hvilke områder det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Vurderingen skal på denne måten bidra til gode og nyttige forvaltningsrevisjoner.

Det er kontrollutvalget som har ansvaret for å se til at det utføres forvaltningsrevisjoner av virksomheten i kommunen og i selskaper som kommunen har eierinteresser i. Dette fremgår av kommuneloven §23-2 bokstav c og d som har følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget skal påse at

...

- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) Det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)»

Kommuneloven §23-3, første ledd, definerer forvaltningsrevisjon slik:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Kommuneloven «34-3, andre ledd og tredje ledd, omhandler plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og lyder som følger:

«Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Det fremgår av bestemmelsen at plan for forvaltningsrevisjon skal dekke både virksomhet som drives av kommunen selv, og virksomhet som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter konstituering. Risiko- og vesentlighetsvurderingen skal være et grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer og angi hvilke områder det er størst behov for at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll, og som derfor bør være med inn i en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Hensikten med vurderingen er at den skal identifisere mulige avvik eller svakheter i forvaltningen sett i forhold til økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Den gjennomførte risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på et faglig skjønn. Den endelige prioriteringen må imidlertid kontrollutvalget selv foreta, samtidig som de da også får mulighet for å komme med egne innspill, ut fra egne vurderinger av risiko og vesentlighet.

Arbeidsfordelingen mellom kontrollutvalget og revisjonen kan beskrives som en bestiller-/ utførermodell. Det vil si at kontrollutvalget bestiller oppdrag hos revisjonen, som leverer etter bestilling. Sekretariatet bistår kontrollutvalget i dette arbeidet både før og etter behandlingen, og vedtak er gjort.

Forvaltningsrevisjon utføres av kommunens revisor som er Deloitte. Gjennom inngått avtale med revisor er kommunen sikret årlig gjennomføring av forvaltningsrevisjon.

Høsten 2020 legges det frem egen sak til kontrollutvalg og kommunestyre angående Plan for eierskapskontroll 2020-2023.

Vurderinger:

Det vises til innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen.

Omfanget av hver enkelt forvaltningsrevisjon kan variere. En forvaltningsrevisjon uten særskilt krevende problemstillinger bør kunne gjennomføres innenfor en ramme på 220-240 timer. Mer komplekse undersøkelser vil imidlertid kreve noe høyere timetall.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Inndyr, 10. juni 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Risiko- og vesentlighetsvurdering, Kontrollutvalget, Rødøy, 2020

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
INNLEDNING	2
Risiko- og vesentlighetsvurderingens detaljeringsnivå	3
Hva er risiko og vesentlighet?	5
Kommunens overordnede mål	7
Aldersfordeling og befolkningsutvikling	9
Utvalgte nøkkeltall / sammenligning med KOSTRA-gruppe:	10
Risikovurdering med aktuelle tema for forvaltningsrevisjon	14
Funksjonsdyktig kommunalt folkestyre	14
Virksomhetsstyring	15
Eiendomsforvaltning og vern av verdier	19
Tjenesteyting – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet	19
Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon	25

INNLEDNING

Forvaltningsrevisjon er et viktig redskap for de folkevalgte kontroll med kommunens administrasjon og beslutningsgrunnlag. Kommuneloven (2018) pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal sikre at det gjennomføres forvaltningsrevisjon regelmessig i alle kommuner, i et omfang som er i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko. Planen skal både dekke den virksomheten som skjer i kommunen selv og den virksomheten som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å sikre nyttig og målrettet forvaltningsrevisjon skal planen baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) for å finne ut på hvilke områder det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Vurderingen skal altså bidra til god og nyttig forvaltningsrevisjon av kommunenes virksomhet. Sekretariatet har i dette arbeidet lagt til grunn NKRF sin Veileder for utarbeidelse overordnet analyse:

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

ROV og arbeidet med å utarbeide planen vil også bidra til at kontrollutvalget blir kjent med kommunens virksomhetsområder. Dette kan bidra til å gi utvalgsmedlemmene et styrket kunnskapsgrunnlaget for å ivareta sitt kontrollansvar.

Arbeidet med risiko og vesentlighetsvurderinger er viktig også utover det som gjelder valg av forvaltningsrevisjoner. ROV identifiserer langt flere risikoområder enn det kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre forvaltningsrevisjon av. ROV kan dermed brukes til å lage en helhetlig plan for kontroll og tilsyn i Rødøy kommune, og oppsummerer et bredt spekter av kontrollaktiviteter.

Det kan være en utfordring å sikre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er tilstrekkelig overordnet slik at kontrollutvalget får et oversiktsbilde av hele den kommunale virksomheten, samtidig som den går tilstrekkelig dypt til å danne et meningsfullt grunnlag for å utarbeide kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon. Det er ikke sekretariatets intensjon at ROV skal være uttømmende eller altomfattende. Til det er den kommunale hverdag for kompleks og omskiftelig.

I arbeidet med ROV er det viktig at kontrollutvalget prioriterer tid og ressurser, slik at utvalget får et godt grunnlag til å velge hvilke prosjekter som skal gjennomføres i perioden. Samtidig må utvalget sørge for at analysene dekker de viktigste områdene i kommunens virksomhet og eierskap.

Det er et mål at kontrollutvalget skal være aktivt involvert i prosessen, ikke minst når det gjelder vurdering og prioritering av kontrollaktiviteter som skal gjennomføres i planperioden.

Risiko- og vesentlighetsvurderingens detaljeringsnivå

Kommunelovens formål inneholder en del overordnede mål og føringer, bl.a at kommuner yter tjenester og driver samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Videre at kommuner skal være effektive, tillitsskapende og bærekraftige. Med dette som utgangspunkt kan kommunens virksomhet fra et overordnet perspektiv deles inn i følgende sju kategorier:

- legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre
- yte tjenester til beste for innbyggerne
- drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne
- utøve offentlig myndighet
- være effektive
- være tillitsskapende
- være bærekraftige

Med dette som utgangspunkt kan vurdering av risiko og vesentlighet betraktes ut fra følgende sju perspektiver:

1. Fungerer det lokale folkestyret som forutsatt i kommuneloven?

Vurderingen kan her være knyttet til spørsmålet om: I hvilken grad realiserer administrasjonen vedtak fattet av folkevalgte organer? Er sakene som legges fram for folkevalgte organer tilfredsstillende utredet? Er krav til saksbehandling i forvaltningslov og offentleglov overholdt? Vurderingene kan også gjelde spørsmålet om sakene legges fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe.

2. Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på?

Dette punktet innbefatter den kommunale tjenesteproduksjonen og gjelder kommunens ytelser overfor innbyggerne. Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Her vil det innenfor rammen av en risiko- og vesentlighetsvurdering være aktuelt å vurdere om kommunens tjenestetilbud er forsvarlig, og om innbyggerne får de tjenestene de har krav på.

3. Driver kommunen samfunnsutvikling til beste for innbyggerne?

Dette punktet gjelder kommunens planverk som kommuneplan med samfunnsdel og arealdel og ulike delplaner. Bygger de ulike planene på et forsvarlig datagrunnlag og ser de langt nok fram? Blir innbyggerne involvert i planprosessene?

4. Utøver kommunen sin myndighet forsvarlig og i samsvar med loven?

Dette punktet går på hvordan kommunen utøver sin myndighet overfor tredje person. Forvalter kommunen sin myndighet på en god måte? Følges saksbehandlingsreglene og er saksbehandlingen forsvarlig?

5. Driver kommunen effektivt?

Dette punktet handler om å utnytte kommunens ressurser på best mulig måte med best mulig måloppnåelse.

6. Er kommunen tillitsskapende?

Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen har systemer for å sette i verk og følge opp tiltak for å sikre en høy etisk standard gjennom hele organisasjonen, både blant folkevalgte og ansatte for på den måten å skape tillit overfor kommunens innbyggere. Har kommunen etiske retningslinjer, er de kjent og blir de fulgt? Hvordan blir kommunens innbyggere møtt? Har kommunen satt i verk tiltak som skal motvirke misbruk av kommunens midler og korrupsjon?

7. Er kommunens drift bærekraftig?

Her vil risiko- og vesentlighetsvurderingen fokusere på kommunens virksomhet i et framtidrettet utviklingsperspektiv. Et sentralt spørsmål her er om kommunen har en beredskap i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolknings-sammensetningen. Et annet viktig spørsmål er om kommunen oppfyller de pliktene de er pålagt i regelverket på miljøområdet. Tar kommunen grep for å møte og motvirke konsekvenser av varslede miljø- og klimaendringer? Viktig er også antakelser om nærings- og konjunkturutvikling og utviklingen i andre forhold som antas å ha betydning for kommunen.

Med utgangspunkt i en slik inndeling av kommunens virksomhet kan det gjennomføres risiko- og vesentlighetsvurdering med ulik detaljeringsgrad. Vurderingen som sekretariatet gjennomfører er svært overordnet, områdene er trukket ned til en sektor og noen ganger på tjenestenivå. I hovedsak er risikoen identifisert i ulike kilder som f.eks.; kommunens egne plandokumenter, ROS-analyser, folkehelseprofilen, brukerundersøkelser der hvor dette er

publisert, tilsynsrapporter, forvaltningsrevisjonsrapporter, kommunens revisor, ordfører, representant fra opposisjonen og ikke minst rådmann / kommunedirektør.

Sekretariatet har også lagt til grunn egne erfaringer og kunnskap om kommunen.

Hva er risiko og vesentlighet?

Det er politisk og administrativ ledelse som har ansvaret for risikostyring i kommunen.

Kontrollutvalget bør ha et inntrykk av hvordan dette fungerer i egen kommune.

Kunnskapen om hvordan risikostyringen ivaretas, vil ha betydning for prioriteringen av tilsyn og revisjon, og er derfor relevant med tanke på risiko- og vesentlighetsvurdering og plan for forvaltningsrevisjon.

Vi ser på risiko i forhold til kommunens målsetting om å nå sine mål, ha en effektiv drift, god kvalitet og etterleve regelverket, og den styring og kontroll som foregår i kommunen for å sikre dette. I risikovurderingen skal det foretas en vurdering av hvilke **konsekvenser** det kan få, dersom den enkelte risikofaktor inntreffer, og **sannsynligheten** for at det vil skje. Når de ulike risikofaktorene, er identifisert og vurdert og vi kjenner hvilke risikoreducerende styrings- og kontrolltiltak som er iverksatt, må det foretas en vurdering av hvor vesentlig de ulike risikofaktorene er i forhold til kommunens målsettinger.

En risikomatrix kan benyttes som hjelpemiddel til vurdering av risiko, med gradering av **konsekvens** og **sannsynlighet**.

Sannsynlighet	Svært høy	Moderat	Høy	Høy	Svært høy
	Høy	Moderat	Moderat	Høy	Høy
	Moderat	Lav	Moderat	Moderat	Høy
	Lav	Lav	Lav	Moderat	Moderat
		Lav	Moderat	Høy	Svært høy
		Konsekvens			

Med **risiko** menes i denne sammenheng faren for at det kan forekomme avvik fra for eksempel regelverk, mål, vedtak og andre føringer som kommunen har satt for virksomheten. Risiko må vurderes innenfor alle kommunens tjenesteområder.

Formålet med analysen vil derfor være å avdekke mangler og svakheter som kan føre til avvik innenfor kommunens virksomhetsområder.

Med **vesentlighet** mener vi i denne sammenheng en samlet vurdering av alvorlighetsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer i forhold til kommunens måloppnåelse. Hvilken betydning vil det få dersom risikoen innen et gitt område blir en realitet i form av et faktisk avvik – hvor ille er det?

Dersom man har vurdert risikoen innen et gitt område til å være høy, samtidig som en vet at ledelsen ikke har iverksatt tiltak for å redusere risiko, og at det vil få stor negativ betydning dersom situasjonen blir en realitet, er det grunn til å vurdere området som vesentlig.

Vesentlighet, altså hva som har størst (negativ) påvirkning kan vurderes ut fra ulike perspektiver, og vesentlighetsgraden avhenger av hvilket perspektiv den som gjør vurderingen har. Virksomheten som drives i kommunene er omfattende og involverer mange ulike aktører med til dels ulike interesser i kommunens virksomhet. Ulike aktører med ulike ståsteder kan ha svært ulike oppfatninger av hva som er vesentlig – for hvem er det ille?

Vesentlighet kan derfor vurderes fra ulike perspektiver:

- Fra et økonomisk perspektiv, vurdert ut fra omfanget av et tjenesteområdes driftsutgifter sett i forhold til kommunens totale driftsutgifter.
- Fra et politisk perspektiv, vurdert ut fra hvilke tjenesteområder som har størst vesentlighet sett fra de folkevalgtes perspektiv. (Her vil oppfatningene av vesentlighet trolig variere mellom de politiske grupperingene.)
- Fra brukernes perspektiv, vurdert ut fra hva brukerne av kommunale tjenester anser som vesentligst.
- Fra et medarbeiderperspektiv, vurdert ut fra hva ulike medarbeidere innenfor et tjenesteområde anser som mest vesentlig.
- Fra et samfunns- og miljøperspektiv, vurdert ut fra hva som er mest vesentlig ved kommunens virksomhet sett i forhold til storsamfunnet og miljøet.

Det er ikke mulig på noe objektivt vis å måle ulike sektors og virksomhetsområders vesentlighet opp mot hverandre. Man måler ikke hva som er viktigst av f.eks. skole, eldreomsorg, vann og avløp, kultur osv. Men vurderingen er ment å bidra til at kontrollutvalget kan prioritere områder for forvaltningsrevisjon som er vesentlige, men altså ikke nødvendigvis den mest vesentlige. Over tid bør forvaltningsrevisjonen dekke en tilstrekkelig bred del av kommunens virksomhet.

Kommunens overordnede mål

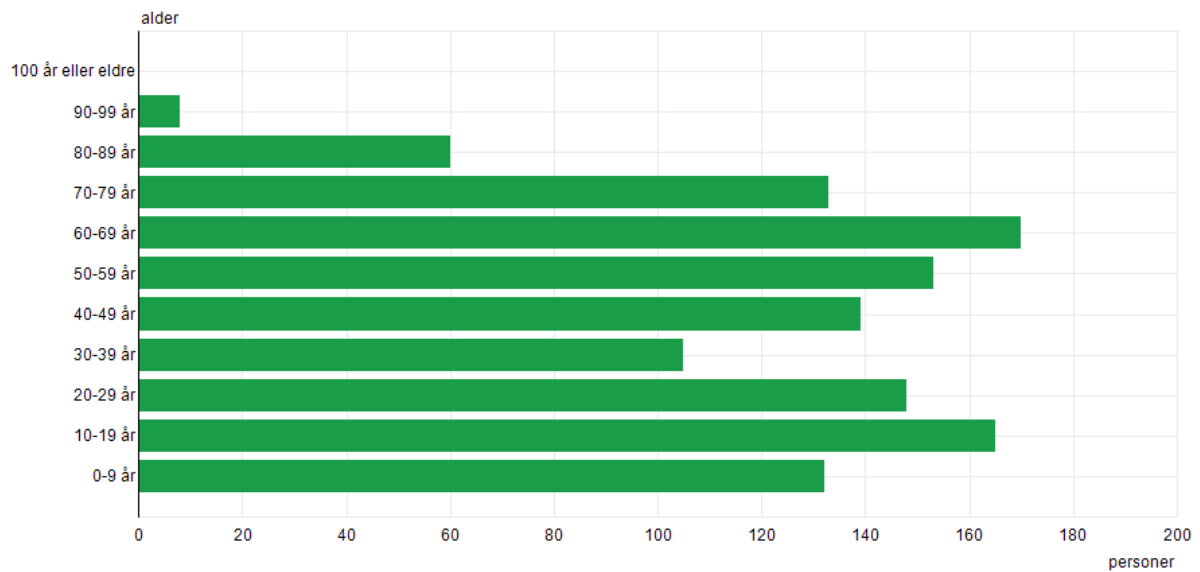
Kommunestyret har i desember 2019 vedtatt kommuneplanens samfunnsdel for 2020-2032. Planen har følgende satsningsområder:

- Oppvekst – livsmestring og kvalitet, med mål om å oppnå:
  - Barn og unge skal oppleve gode overganger mellom barnehage, grunnskole, og videregående skole
  - De som jobber med barn og unge skal ha høy kompetanse innen sine fagfelt
  - Vi skal ha gode læringsarenaer i Rødøy
  - Barn og unge skal ha kompetanse som fremmer god fysisk og psykisk helse, og som gir muligheter for å ta ansvarlige livsvalg
  - Barn og unge skal erfare at de blir lyttet til og har reell innflytelse
  - Barn og unge skal være kjent med hele kommunen, og med hverandre
- God helse og omsorg – gjennom hele livet, med mål om å oppnå
  - Ha helsefremmende og forebyggende aktiviteter
  - Ingen skal oppleve utenforskap
  - Flest mulig skal kunne bo hjemme hele livet

- Vi skal være en attraktiv kompetansearbeidsplass
- Vi skal være en foregangskommune innen samskaping i helsesektoren
- Befolkningsutvikling – snu nedgang til vekst, med mål om å oppnå:
  - Rødøy skal være en trygg og trivelig kommune å bo i
  - Ungdommen vår skal få muligheter som gjør at de ønsker å bli i kommunen
  - Vi skal tiltrekke oss tilflyttere og besøkende
- Næringsutvikling – allsidighet og økt verdiskaping, med mål innen
  - Landbruk
  - Fiskeri og havbruk
  - Reindrift
  - Reiseliv
  - Vi skal være en gründervennlig kommune
  - Vi skal bidra til næringsvekst og innovasjon
  - Vi skal tilby god veiledning som passer befolkningen og næringslivets behov
- Arealstrategiene – realisere fordelene ved god plass, med fokusområder
  - Boligutvikling
  - Næringsutvikling
  - Infrastruktur

Aldersfordeling og befolkningsutvikling

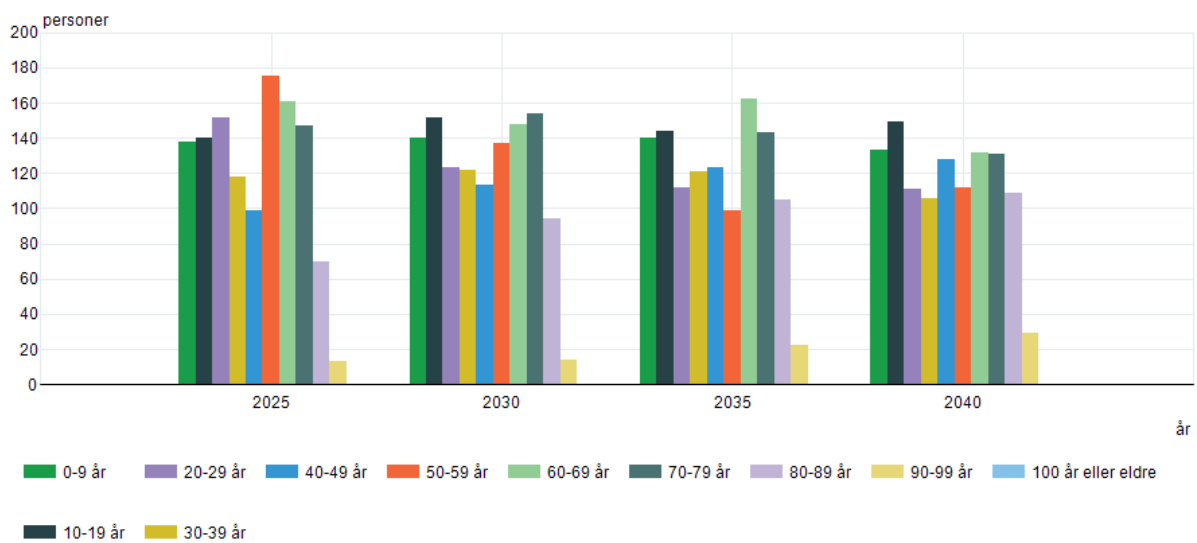
07459: Befolkning, etter alder. Rødøy, Personer, 2020.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

SSB Befolkningsprognose, MMMM-alternativet:

11668: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter alder og år. Rødøy, Hovedalternativet (MMMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

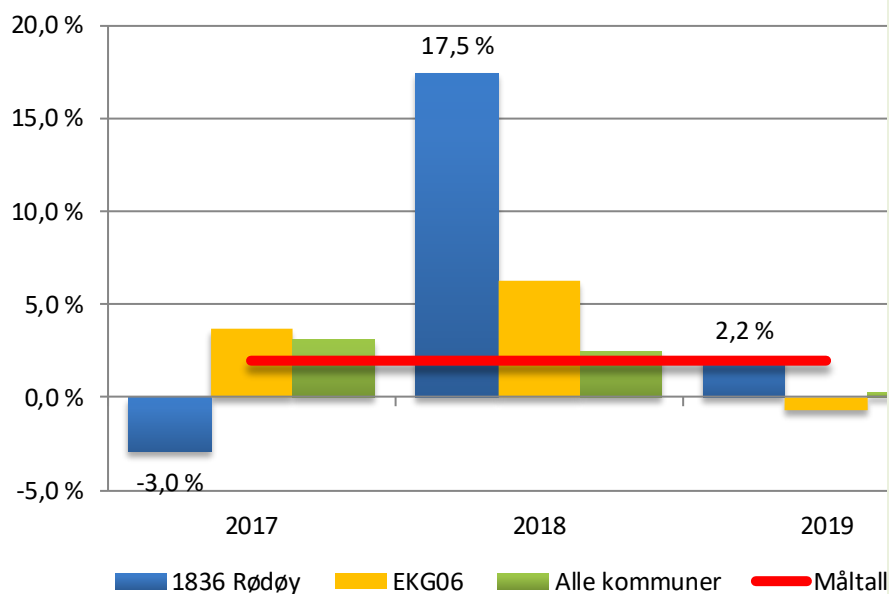

Utvalgte nøkkeltall / sammenligning med KOSTRA-gruppe:

Økonomi:

Netto driftsresultat i % av driftsinntekter

Måltall:

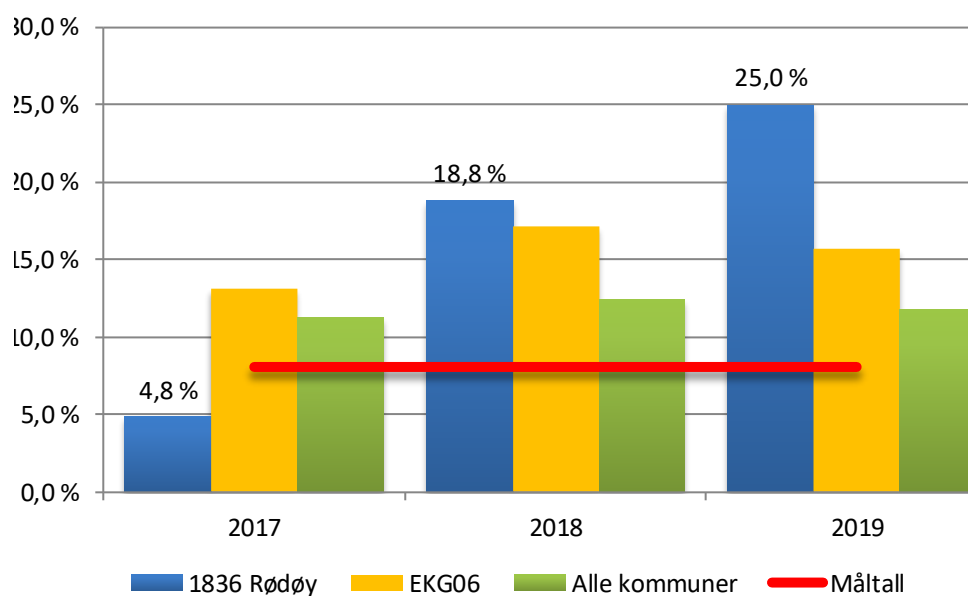

	2017	2018	2019
1836 Rødøy	-3,0 %	17,5 %	2,2 %
EKG06	3,7 %	6,2 %	-0,7 %
Alle kommuner	3,0 %	2,5 %	0,2 %
Måltall	2,0 %	2,0 %	2,0 %

DRI = driftsinntekter

Netto disp.fond i % av DRI

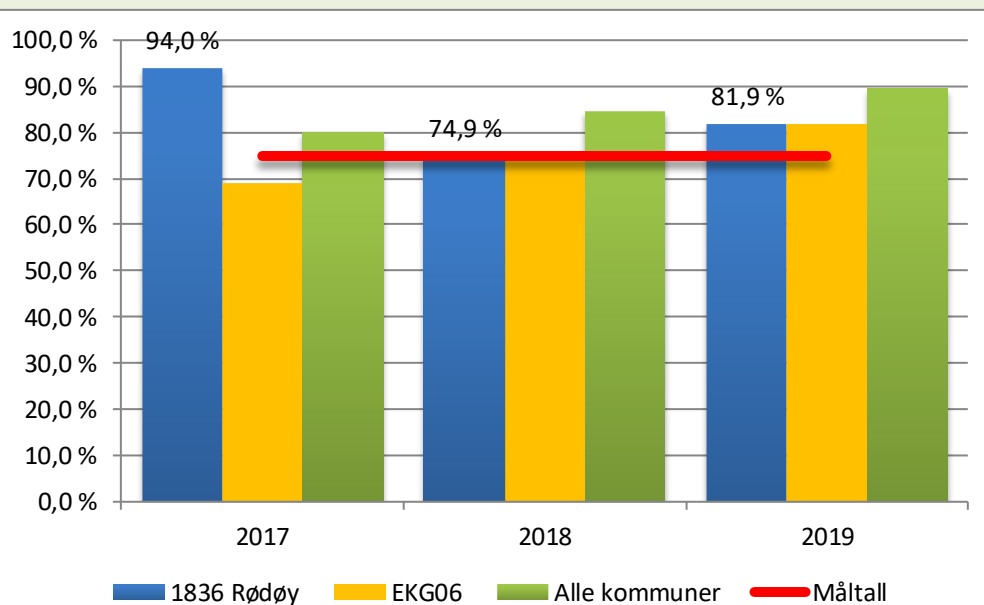
Måltall:

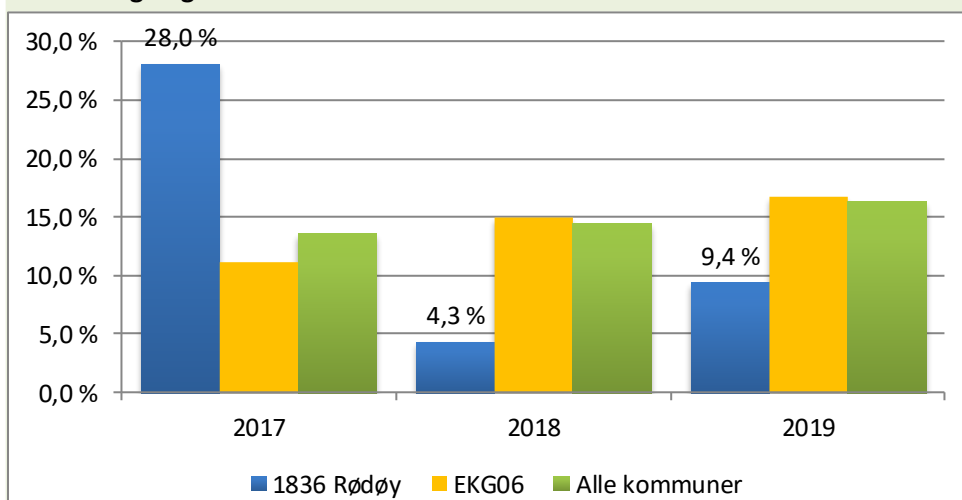
Netto LG i % av DRI

Måltall:

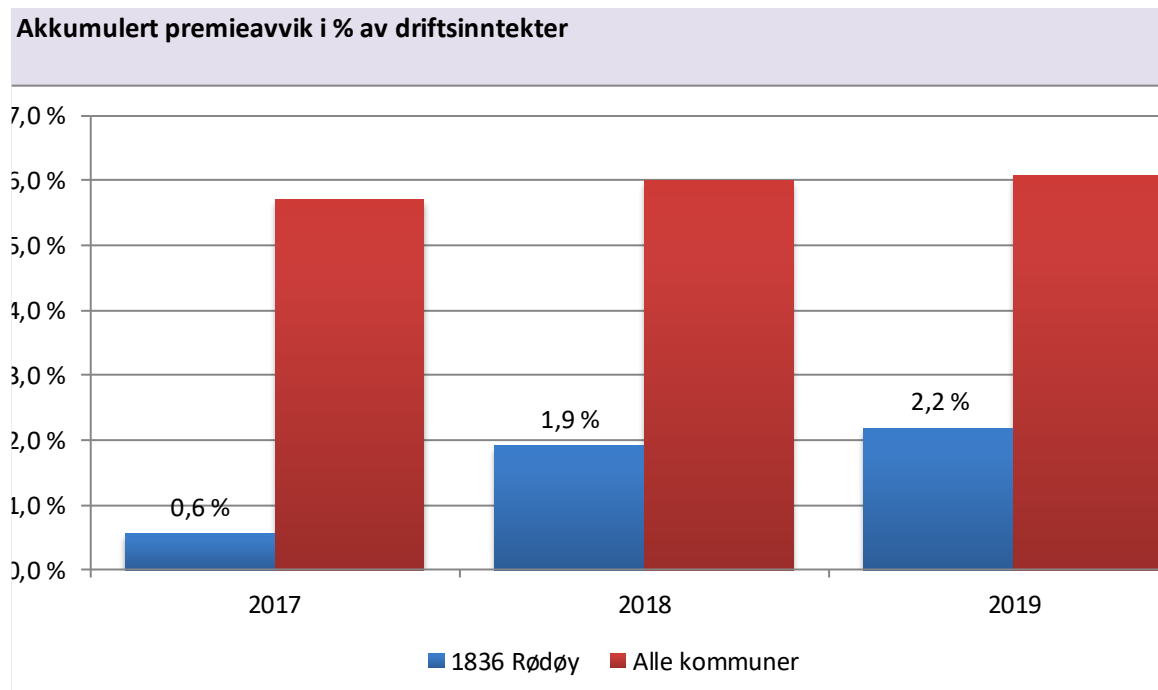
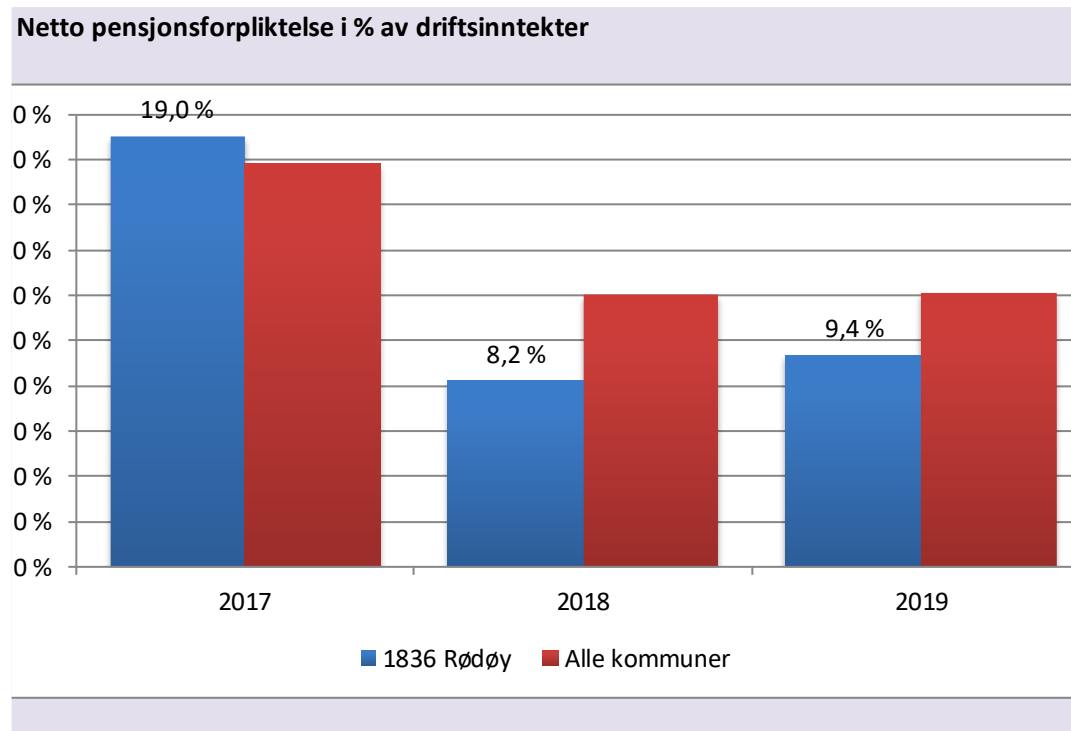
75,0 %

Investeringsutgifter i % av brutto driftsinntekter

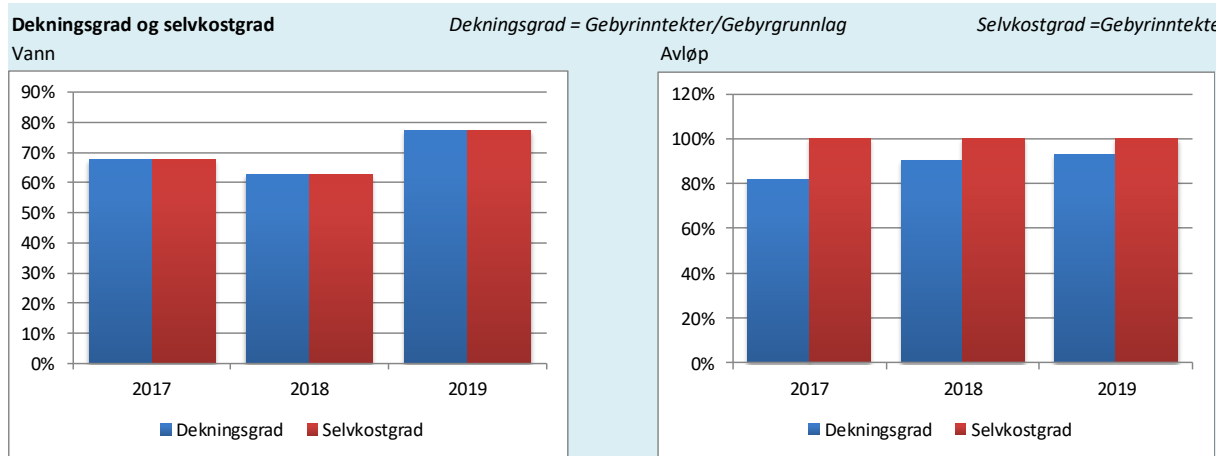

Nøkkeltall pensjon og premieavvik:

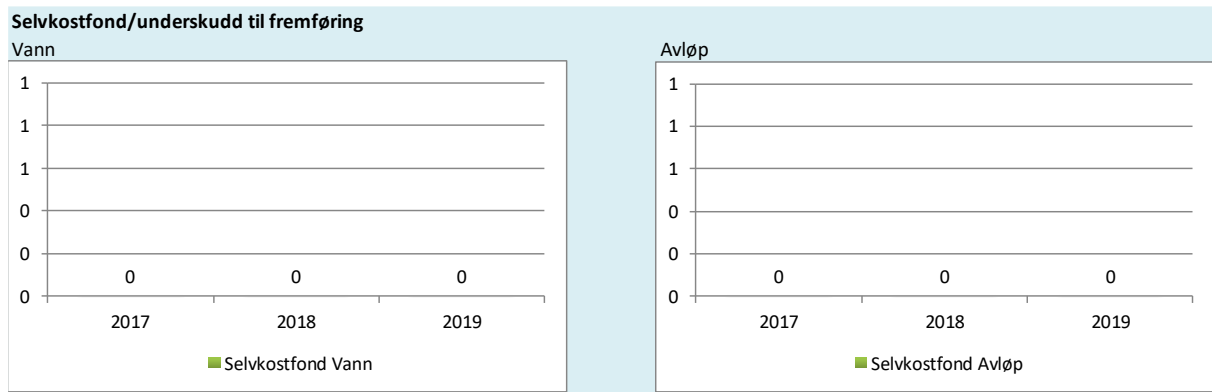

Nøkkeltall selvkost – vann og avløp

Dekningsgrad og selvkostgrad:

Selvkostfond:

Nøkkeltall tjenester:

Barn med barnehageplass 2019 86,4 prosent	Elever i SFO/AKS 2019 20,3 prosent
Elever som får særskilt norskopplæring 2019 0 prosent	Barn med plass i kommunal musikk- og kulturskole 2019 39,2 prosent
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon 2019 Kr 10 850	Mottakere av hjemmetjenester 67-79 år 2019 84,7 per 1000 innbyggere
Netto driftsutgifter til helse og omsorg i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter 2019 35 %	

Tidligere forvaltningsrevisjoner:

- Helse og omsorg (2019)
  - Plan for forvaltningsrevisjon forrige periode inneholdt i tillegg følgende tema som ikke ble gjennomført grunnet manglende kapasitet hos tidligere leverandør av revisjon:
    - Arbeidsmiljø og sykefravær
    - Arkiv, journalføring og henvendelser til kommunen
    - Barnevernstjenesten
    - Kvaliteten ved grunnskolen i Rødøy
    - Beredskapsplan vann, Rødøy kommune
- Tilsetting kommuneoverlege (2016 – avgrenset undersøkelse, 80 timer)

Risikovurdering med aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Funksjonsdyktig kommunalt folkestyre

Åpenhet og innsyn

Et fungerende demokrati forutsetter åpenhet og innsyn. Offentleglova og kommunelovens regler om møteoffentlighet skal legge til rette for at kommunens virksomhet er åpen og gjennomskiktig. På denne måten styrkes informasjons- og ytringsfrihet, den demokratiske deltakelse, tilliten til kommunen og allmenhetens kontroll med forvaltningen.

Møteprinsippet er styrket i ny kommunelov ved at det er klargjort hva som skal anses som et folkevalgt organ og at det er en begrenset adgang til å opprette folkevalgte organ. Det skal nå fastsettes reglement for folkevalgte organers virkeområde, virksomhet og saksbehandling.

Rødøy kommune har postjournal som er tilgjengelig via forsiden på kommunens hjemmesider.

På hjemmesidene er det i tillegg oversikt over datoer for møter i politiske utvalg, samt oversikter over: hvem som er valgt til de ulike utvalgene, deres partitilknytning og kontaktinformasjon. Møtedokumenter og protokoller fra møtene er også tilgjengelige.

Norsk Presseforbund offentliggjorde i 2018 en såkalt åpenhetsindeks. Indeksen bygger på tre innfallsvinkler der en sjekker hjemmesidene, kommunene svarer på spørsmål og det blir sendt et innsynskrav til kommunene. Maks poengsum er 30,5 mens minimum poengsum er minus 13. Rødøy kommune fikk 10,0 poeng, og var dermed rangert som nummer 25 blant kommunene i Nordland.

Det er gjennomført folkevalgtopplæring i kommunen.

Ut fra en vurdering av risiko på området anbefales det ikke gjennomføring av forvaltningsrevisjon i den kommende planperioden.

Saksutredning og gjennomføring av kommunestyrets vedtak

Kommunedirektøren har etter kommuneloven ansvar for at saker til folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir gjennomført uten ugrunnet opphold. Saksutredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal vedkommende si fra om det på en egnet måte.

Kontrollutvalget hadde i 2019 en gjennomgang av investeringsprosjekter 2016-2018, og fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget har vurdert fremdrift i gjennomføring av investeringsprosjekter, særlig kommunestyrets vedtatte prioriterte prosjekter for 2018. Kommunestyrets vedtak (sak 077/2017) innebar en prioritert rekkefølge av 7 ulike prosjekter, hvor Helsehus Jektvik ble prioritert som nummer 1.
2. Kontrollutvalget registrerer at det for enkelte prosjekter kan stilles spørsmål med om gjennomføringen har vært tilfredsstillende. Utvalget mener spørsmålet om oppfølging av kommunestyrets vedtak bør gjøres til gjenstand for en bredere gjennomgang og vurdering. Kontrollutvalget ønsker å bestille en forvaltningsrevisjon på området for å få svar på hvordan og i hvilken grad kommunestyrets vedtak gjennomføres og følges opp.

Kommunestyret tok utvalgets vedtak til orientering. Basert på utvalgets vedtak synes det aktuelt å vurdere forvaltningsrevisjon på dette området.

Virksomhetsstyring

Internkontroll

Rådmannen skal sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll, jf. kommuneloven § 31-3. I kommunens årsberetning skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll med virksomheten. Et nytt krav er at kommunedirektøren minst en gang i året skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om resultater fra statlig tilsyn.

Det er krav om internkontroll på en rekke særlovsområder, både sektorovergripende og for de ulike tjenesteområdene i kommunen, f.eks. arbeidsmiljøloven, personopplysningsloven, opplæringsloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og sosialtjenesteloven.

Generelt sett er det en risiko for at ansatte ikke har fått tilstrekkelig opplæring til å ta i bruk denne type systemer. Svikt i opplæring og / eller bruk av internkontrollsystemer kan føre til lovbrudd og manglende måloppnåelse. Det kan være aktuelt med forvaltningsrevisjon på dette området i løpet av planperioden.

Sykefravær

Rådmannen rapporterer på sykefravær i årsberetningen. Kommunen hadde i 2018 et sykefravær på 6,4 %. Tilsvarende tall for 2017 var 6,7 %. Tallene er betydelig lavere enn landsgjennomsnittet for kommuner (9,8% i 2019).

Det kommer ikke frem av rapporteringen om det er fastsatt noe konkret måltall for sykefraværsutviklingen, men Arbeidsmiljøutvalgets overordnede mål for HMS-arbeidet er at arbeidet skal bidra til lavest mulig sykefravær og høy grad av trivsel.

Arbeidsmiljø og sykefravær var ett av flere uprioriterte tema i forrige periodes Plan for forvaltningsrevisjon. Etter en samlet vurdering av risiko per 2020 foreslås det at det ikke gjennomføres en forvaltningsrevisjon på dette området.

Etikk og varsling

Et av formålene med kommuneloven er å bidra til at kommuner og fylkeskommuner er tillitskapende. KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner og kommunale foretak og selskap har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene bør være behandlet av kommunestyret. I årsberetningen skal kommunen gjøre rede for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.

Arbeidstakere har rett, og til dels plikt, til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kommunen som arbeidsgiver plikt til å utarbeide rutiner for varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen.

Kommunen har etiske retningslinjer, som også inneholder et eget avsnitt: Ansattes ytringsfrihet og rett til å varsle.

Arkiv og dokumentasjon

Kommuner og offentlige organ har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. I tillegg har arkivene en samfunnsmessig betydning for åpenhet, demokratisk aktivitet, forskning og kulturell virksomhet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta dette.

Alle kommuner skal utarbeide en arkivplan som skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet.

En undersøkelse gjennomført av arkivverket i 2019, viser at mange kommuner ikke foretar overføringer av arkivverdig materiale fra sine elektroniske systemer til langtidslagring, og at mange kommuner opplever at det er knapphet på ressurser for å følge de lovkrav som gjelder.

Kommunen har et sak/arkivsystem. I tillegg har kommunen en rekke spesialiserte fagsystemer som ligger utenfor sak/arkivsystemet.

Det er ikke gjennomført noen forvaltningsrevisjon på dette området, men Arkiv, journalføring og henvendelser til kommunen, var ført opp som uprioritert tema i forrige planperiode. Etter en samlet vurdering av risiko kan det være aktuelt med forvaltningsrevisjon på dette området.

Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet omfatter alle tiltak som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til informasjon og IT-systemer, det vil si alt som sørger for å gi korrekt informasjon til de rette menneskene til rett tid.

Personopplysningsloven gjennomfører EUs personvernforordning (GDPR) i norsk rett og stiller krav om tilfredsstillende informasjonssikkerhet ved behandling av personopplysninger. Det kreves dokumentert internkontroll. Kommunen skal ha en komplett oversikt over alle personopplysninger som kommunen behandler, både innenfor de ulike tjenesteområdene og internt med kommunens ansatte og politikere. Basert på disse oversiktene skal kommunen vurdere risiko og opprette rutiner og et aktivt system for avvikshåndtering.

Kommunen skal ha databehandleravtaler med alle som behandler personopplysninger på vegne av kommunen, f.eks. leverandører av IT-systemer. Kommuner skal gjennomføre og dokumentere opplæring av alle ansatte innenfor personvern og informasjonssikkerhet.

Kontrollutvalget har så langt ikke hatt tema personvern på dagsorden. Kommunen har egen personvernerklæring.

Det er et forholdsvis nytt og omfattende regelverk som berører alle virksomheter i kommunen. Generelt er det risiko for mangler ved system og etterlevelse, hvilket kan medføre risiko for tap av data, informasjon på avveie, at nødvendig informasjon ikke er tilgjengelig for de som trenger det, tap av tillit og omdømme. Datatilsynet kan utstede store bøter for alvorlige eller omfattende brudd på lovgivningen på området.

I og med at regelverket er såpass nytt og omfattende, er det en risiko for at kommunen ikke har tilfredsstillende system for etterlevelse på dette området. På denne bakgrunn kan det være aktuelt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon om dette temaet i løpet av valgperioden.

Anskaffelser

Reglene om offentlige anskaffelser skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser, og at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. Anskaffelser over en viss verdi skal kunngjøres og gjennomføres i samsvar med regulerte prosesser, og Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) kan ilegge gebyr for brudd på lov og forskrift innen sitt område.

Reglene om offentlige anskaffelser skal også bidra til å motvirke arbeidslivskriminalitet og ivareta miljøhensyn.

Kontrollutvalget har så langt i liten grad tatt opp spørsmål om Offentlige anskaffelse / innkjøp. Rødøy ble i 2017 innklaget Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA). Gebyrstørrelsen var kr 800 000. I tillegg måtte kommunen svare for utgifter til advokat.

Brudd på regelverket om offentlig anskaffelse kan føre til omdømmetap og / eller økonomiske konsekvenser for det offentlige. Rent økonomisk kan dette dreie seg om gebyr ilagt av KOFA og / eller mulig erstatning til klager dersom kjøper har brutt regelverket. Erfaringer fra andre kommuner viser at også utgifter til juridisk representasjon og rådgivning kan anta betydelige summer.

Ut fra en samlet vurdering av risiko på dette området anbefales gjennomføring av en forvaltningsrevisjon.

Offentlig støtte

EØS-avtalen forbyr tildeling av offentlig støtte til foretak, dersom støtten kan vri eller true med å vri konkurransen og påvirke samhandelen innen EØS-området. Kommunen kan gi lovlig støtte innenfor de rammene og prosedyrekravene som følger av reglene om offentlig støtte.

En del kommuner tilbyr selv eller gjennom eierskap, varer og tjenester i konkurranseutsatte markeder, f.eks. badeland, kafedrift, utleie av næringseiendom. Konkurranseutsatt aktivitet skal være tydelig atskilt fra annen offentlig virksomhet, slik at det ikke skjer en ulovlig kryssubsidiering. Investeringer i næringsvirksomhet og omsetning av offentlig eiendom kan også gi risiko for ulovlig støtte.

Risiko for kryssubsidiering kan oppstå når kommunen eller dens foretak opererer i konkurranseutsatte markeder. Håndtering av reglene om offentlig støtte er vesentlig for tillit og omdømme.

Eiendomsskatt

Kommunestyret bestemmer om kommunen skal innføre eiendomsskatt. Rødøy kommune har eiendomsskatt, men ikke på bolig og fritidseiendommer.

Kontrollutvalget har ikke hatt henvendelser angående kommunens saksbehandling i forbindelse med eiendomsskatt. Det har heller ikke vært vurdert gjennomføring av forvaltningsrevisjon på dette området.

Eiendomsforvaltning og vern av verdier

Eiendomsforvaltningen

Kommunale eiendommer har betydelig verdi. Samlede kostnader for anskaffelse, forvaltning, drift og vedlikehold utgjør om lag 15-20 prosent av en kommunes økonomi.

God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi ansatte og tjenestemottakere gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulig bygningsmessige rammer for tjenestene som leveres. Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser. Ansvar for de ulike rollene bør derfor organiseres på en tydelig og hensiktsmessig måte.

Videre bør det foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag. Anbefalinger innen eiendomsforvaltning tilsier at kommunen bør ha oversikt over teknisk, forskriftsmessig og funksjonell tilstand i kommunale bygg og boliger.

Kontrollutvalget har hatt eiendomsforvaltning som tema i sitt arbeid, senest i 2020. KOSTRA-tall: Areal fordelt per innbygger for kommunale formålsbygg er 9,39 i Kostragruppe 6, men 13,26 Rødøy, altså cirka 40 % høyere enn snittet. Det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon de kommende årene.

Tjenesteyting – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet

Barnehage

Som eier og myndighetsutøver har kommunen mange oppgaver på barnehageområdet. Kommunen skal blant annet sørge for plass til alle barn med rett til barnehageplass, drifte egne barnehager i samsvar med gjeldende krav, godkjenne barnehager, yte tilskudd til private barnehager, samordne opptak, drive veiledning og føre tilsyn både etter barnehageloven og etter forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager.

I Undervisningsdirektoratets foreldreundersøkelser for barnehager fremkommer det ikke tall for Rødøy kommune. Kommunen har en høy andel barn i barnehage. Det er forholdsvis høye driftsutgifter til barnehage, men dette skyldes den desentraliserte strukturen. Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år er imidlertid ikke langt over snittet i Kostragruppe 6. (2019: 8,5 % mot 7,8 %)

Grunnskole

Kommunen har ansvaret for grunnskoleopplæringen. Kommunen skal sørge for at opplæringen tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev, jf. Opplæringsloven § 1-3. Dette stiller store krav til planlegging og organisering. Kommunen skal ha et system som gjør det mulig å vurdere om kommunen ivaretar sine forpliktelser etter opplæringsloven, jf. § 13-10.

Kompetanseheving for lærere i barne- og ungdomsskolen er fortsatt et nasjonalt satsingsområde. Det legges særlig vekt på videreføring og utvidelse av antall plasser på lederutdanning for rektorer, og videreføring og økte økonomiske intensiver til å gjennomføre etter- og videreutdanning for lærere.

Grunnskolepoeng (samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet) var 45,3 for skoleåret 2018/2019. Dette er betydelig lavere enn fylkessnittet på 41,7. Kun ett år tilbake (2017/2018) var tilsvarende tall 41,4 mot 41,6 for fylket. Kommunens skoler oppfyller statens norm for lærertetthet. Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring, slik dette er rapportert i KOSTRA, er 0 timer. For snittet i Kostragruppen var tallet 69,4 i 2019.

I forrige Plan for forvaltningsrevisjon var Kvaliteten ved grunnskolen i Rødøy, satt opp som et uprioritert tema.

Etter en samlet vurdering anbefales det ikke gjennomført forvaltningsrevisjon innen dette området i planperioden.

Barnevern

Barnevernets oppgaver er regulert i lov om barnevernstjenester. Hovedoppgaven er å sikre at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og at de som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer, og skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer.

Det er gjort flere endringer i barnevernloven i 2018, og forslag til ny barnevernslov har vært på høring i 2019. Lovendringene vil ytterligere styrke barnets perspektiv og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats.

Kommunen har eget barnevern, men har inngått avtaler om interkommunalt samarbeid med Bodø kommune når det gjelder interkommunal barnevernvakt.

Kommunens netto driftsutgifter per år per innbygger til barnevernet er kr 1 092 (2019), betydelig lavere enn Kostragruppe 6 (kr 2 689). Kommunen har betydelig lavere utgifter per barn i barnevernet enn Kostragruppen (kr 82 750 i 2019, mot kr 136 075). Dette kan tyde på at andre kommuner i gruppen generelt er inne med mer kostbare tiltak per barn.

Barnevern har ikke vært gjenstand for forvaltningsrevisjon, men var satt opp som tema for forvaltningsrevisjon i forrige periode.

Ut fra en vurdering av risiko på området, anbefales det ikke gjennomført forvaltningsrevisjon.

Sosiale tjenester

Formålet med sosialtjenesteloven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Utsatte barn og unge og deres familier skal få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal ha kunnskap om innbyggernes levekår, finne forebyggende tiltak og tilby tjenester som skal bidra til sosial trygghet og bedre levekår for økonomisk vanskeligstilte.

Utbetalinger til sosialhjelp økte fra kr 222 000 i 2017 til 331 000 i 2018. I 2018 var gjennomsnittlig stønad per innbygger 16 år og over kr 371, hvilket er betydelig lavere enn i samtlige kommuner i regionen.

Ut fra en samlet vurdering av risiko anbefales det at det ikke gjennomføres forvaltningsrevisjon i planperioden.

Helse og omsorgstjenester

Kommunene har ansvar for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for pleie- og omsorgstjenester, uten hensyn til alder eller diagnose. Omfanget av pleie- og omsorgstjenestene har økt de siste årene. Det økende behovet skyldes både at tjenestetilbudet har blitt bygd ut i takt med at det blir stadig flere eldre, særlig i aldersgruppen over 90 år, og at det har vært en sterk økning i antall yngre mottakere (under 67 år).

Kommunale helse- og omsorgstjenester består i hovedsak av ulike former for hjemmetjenester, som for eksempel hjemmesykepleie og praktisk bistand, opphold i institusjon, herunder sykehjem, og tilbud om avlastningstiltak, støttekontakt og omsorgslønn. Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse har rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse, jf. Pasient og brukerrettighetsloven § 2-1d.

Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter er 31,4 % i Rødøy, noe som er lavere enn snittet i Kostragruppen. Kommunen brukte omtrent 48 664 kroner per innbygger til helse- og omsorg per innbygger i 2019, noe som er cirka 4 000 kroner lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 6.

Institusjonsdrift:

Per 2019 er andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem på 11,7 %, som er litt lavere enn Kostragruppen (16,0% - 2018-tall). Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon er kr 10 850 i Rødøy, mens det er kr 4 139 i Kostragruppen.

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 et tilsyn med Alderstun omsorgssenter med tema tvungen helsehjelp etter pasient- og brukerrettighetsloven. Det ble funnet ett avvik i og med at det på tidspunktet for tilsynet ikke var etablert et system som sikret fortløpende vurdering av tvangstiltak ved Alderstun omsorgssenter.

Hjemmetjeneste:

Andel innbyggere som er over 80 og som bruker hjemmetjenester er 64,7 % i Rødøy i 2019, betydelig høyere enn i Kostragruppen (34,7 %).

Det ble så sent som i 2019 utført en forvaltningsrevisjon med tema Helse og omsorg. Det anbefales ikke gjennomføring av forvaltningsrevisjon på dette området.

Beregning av selvkost og fastsettelse av gebyr

Vannforsyning, avløp, renovasjon, feiing og byggesaksbehandling finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Regler om beregning av selvkost er hjemlet i kommuneloven § 15-1 og forskrift om beregning av selvkost. Forskriften gir rettslig bindende regler for hvordan samlet selvkost for et tjenesteområde skal beregnes.

Det er først og fremst vann og avløp som er de store selvkostområdene i en kommune. Det kan være aktuelt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon i den kommende perioden med tema selvkost vann og avløp.

Vann og avløp

Kommunen skal sørge for en tilstrekkelig og sikker vannforsyning, og en miljømessig riktig avløpshåndtering. Alle kommuner skal ha beredskapsplaner for drikkevannsforsyning. I mange kommuner er vann- og avløpsnettene gamle og det er store kostnader knyttet til vedlikehold og fornying. Klimaendringer med hyppige og voldsomme nedbørsmengder kan være en utfordring dersom lednings-nettet er gammelt og/eller underdimensjonert.

Drikkevannsforskriften §§ 6 og 7 setter krav om farekartlegging og farehåndtering og om internkontroll for alle vannverkseiere. Det er krav om internkontroll også på avløpsområdet, og kommunen skal blant annet ha en samlet oversikt over overløp, jf. Forurensningsforskriften kapittel 13 og 14.

Rødøy omfattes ikke av bedreVANN – Kommunenes system for benchmarking av vannforsyning. Det har vært forholdsvis lite investeringer innen vannforsyning de siste årene.

Feil eller uhell knyttet til vannforsyning kan ha store konsekvenser, kostnadmessig og i verste fall helsemessig, for kommunen og for andre arbeidsplasser. Det anbefales gjennomføring av

en forvaltningsrevisjon på området, med vinkling f.eks i forhold til internkontroll og beredskap.

Renovasjon

Økonomisk vekst og forbruk gjør at avfallsmengdene fortsetter å vokse i Norge. Målet er å produsere mindre avfall, samtidig som ressursene utnyttes bedre. Avfall kan påvirke miljøet direkte ved at dårlig avfallshåndtering eller forsøpling endrer økosystemene. Gode systemer for innsamling av avfall og oppfølging av forsøplingsaker er viktige tiltak for å hindre forsøpling, helse- eller luktproblemer eller andre forurensningsulemper som følge av avfall. Kommunen skal blant annet sørge for at det er etablert et system for innsamling av husholdningsavfall og at det gis nødvendig informasjon om avfallshåndtering til husstander og bedrifter.

I tillegg til den lovpålagte renovasjonsordningen, er det mange kommuner eller kommunale selskaper som driver næringsrettet renovasjonsvirksomhet. Kommunene Rødøy, Rana, Hemnes, Lurøy, Nesna og Tæna har satt ut renovasjonstjenesten til Helgeland avfallsforedling IKS (HAF). Selskapet skal ivareta eierkommunenes behov knyttet til renovasjon og septik.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon innen dette området tidligere. Fordi HAF er eid av flere eiere vil det være hensiktsmessig å få samordnet bestilling av eventuell forvaltningsrevisjon med de øvrige eierkommunenes kontrollutvalg, dersom forvaltningsrevisjon skal være aktuelt. Dette først og fremst fordi en slik revisjon vil være svært ressurskrevende.

Rana kontrollutvalg fikk i 2019 utført en selskapskontroll med HAF – enkelt sagt en kontroll fra Rana sin side med egen kommunes forvaltning av sine eierinteresser i selskapet. Noen av funnene i denne kontrollen er som følger:

- De skriftlige rutinene for beregning av selvkost er svært begrenset
- HAF har ikke presentert selvkostfondet som en del av selskapsregnskapet slik retningslinjene tilsier.
- Mangelfull rapportering knyttet til selvkostfondet medfører at det ikke er grunnlag for å sikre at bruk av selvkostfondet skjer i henhold til generasjonsprinsippet.

Revisors konklusjon etter kontrollen innledes på følgende vis:

Undersøkelsen viser at det over tid har vært mangelfull eierstyring og selskapsledelse av HAF IKS. Revisjonen mener at dette skyldes både manglende eierstyring fra eierne slik som Rana kommune, men også svake saksutredninger og rutiner hos selskapet. Revisjonen merker seg at det er iverksatt tiltak både fra eierne og fra selskapet for å få til en bedre styring og kontroll av selskapet.

En av anbefalingene i rapporten er at i forhold til eierstyring bør Rana kommune (og de øvrige eierne) sørge for å fullføre arbeidet med en eierstrategi for selskapet. Rødøy kommunestyre har i sin sak 79/2018 bedt om en eierstrategi for selskapet, og at denne legges frem for kommunestyret til behandling.

Tidligere rapporter tilknyttet HAF:

(2012) Rana kommune: forvaltningsrevisjon av selvkost

(2007) Nesna kommune: eierskapskontroll

Øvrige eieres kontrollutvalg er i en prosess med utarbeidelse av Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023. Så langt har kontrollutvalgene i Rana og Hemnes valgt å ikke prioritere opp forvaltningsrevisjon innen renovasjon.

Etter en samlet vurdering av risiko synes det aktuelt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon i forhold til HAF i planperioden. Det synes imidlertid ikke realistisk at Rødøy kommune alene skal bestille en forvaltningsrevisjon på dette området. Til sammenligning har kommunene som er eiere av renovasjonsselskapet i Salten gjennomført 4 forvaltningsrevisjoner og 1 eierskapskontroll i perioden 2007-2020. Rapportene er i all hovedsak behandlet i samtlige kommuner.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Tema	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Offentlige anskaffelser	Flere mulige vinklinger, bl.a: <ul style="list-style-type: none"> - System og rutiner for etterlevelse av regelverk på området - Etterlevelse av kjøp i medhold av eller utenom inngåtte rammeavtaler - Kontraktsoppfølging inngåtte avtaler. 	Høy	Vesentlig for å unngå ineffektive innkjøp, eller merkostnader som følge av feil eller lovbrudd
Renovasjon	Flere mulige vinklinger: <ul style="list-style-type: none"> - Selvkost. - Drives HAF effektivt og etter hensikten - Etterlevelse regelverk om offentlig anskaffelse 	Høy	Vesentlig i forhold til å sikre effektiv drift av eget selskap og et fungerende marked.
Informasjonssikkerhet	GDPR, Generell internkontroll	Høy	Vesentlig for at personopplysninger ikke kommer på avveie og at ansatte har nødvendig informasjon
Vann og avløp	Selvkost	Høy / middels	Vesentlig for kommunen og dens kunder
Vann og avløp	Internkontroll og beredskap	Høy	Vesentlig i forhold til økonomi og velferd.
Eiendomsforvaltning	Rasjonell, effektiv planlegging og drift av kommunens bygningsmasse	Høy / middels	Vesentlig for økonomi og brukerne av kommunens bygg
Post og arkiv	Regeletterlevelse, kompetanse	Middels / høy	
Oppfølging av kommunestyrets vedtak	Systematisk oppfølging Etterlevelse Forsvarlig utredning	Høy / middels	Vesentlig for effektiviteten i det politiske styringssystemet
Internkontroll og kvalitetssystem	Bruk av kommunens kvalitetssystem Rutiner for faglig / forsvarlig tjenesteutøvelse Avvikshåndtering	Høy	Vesentlig av hensyn til den enkeltes velferd og kommunens økonomi

